

Används av ny medarbetare/praktikant och handledare, var för sig.

Utgå från nya medarbetarens/praktikantens förmåga inom yrkesspråket, i vilken grad bedöms att nya medarbetaren/praktikanten *självständigt* kan genomföra arbetsuppgifter som innefattar att läsa, skriva, tala och räkna? (Det är den språkliga förmågan vid utförande av arbetsuppgifter som efterfrågas).

Läsa

EX läsa och förstå arbetsinstruktioner, dokumentation, rapporter, skyltar, innehållsförteckningar, beställningar.

1	2	3	4	5
Helt beroende av stöd/ hjälp/ instruktioner	Genomför vissa uppgifter självständigt, men behöver oftast hjälp	Genomför flera uppgifter självständigt, behöver hjälp ibland	Genomför merparten av uppgifterna självständigt, behöver hjälp vid enstaka tillfällen	Genomför helt självständigt, behöver inte hjälp

Vad behöver deltagaren öva på för att kunna genomföra dessa uppgifter självständigt?

Skriva

EX dokumentera i verksamhetssystem, skriva mejl, skriva protokoll/minnesanteckningar, skriva instruktioner.

1	2	3	4	5
Helt beroende av stöd/ hjälp/ instruktioner	Genomför vissa uppgifter självständigt, men behöver oftast hjälp	Genomför flera uppgifter självständigt, behöver hjälp ibland	Genomför merparten av uppgifterna självständigt, behöver hjälp vid enstaka tillfällen	Genomför helt självständigt, behöver inte hjälp

Vad behöver deltagaren öva på för att kunna genomföra dessa uppgifter självständigt?

Tala

EX prata med boende/brukare, kollegor, kunder, prata i telefon, förklara saker.

1	2	3	4	5
Helt beroende av stöd/ hjälp/ instruktioner	Genomför vissa uppgifter självständigt, men behöver oftast hjälp	Genomför flera uppgifter självständigt, behöver hjälp ibland	Genomför merparten av uppgifterna självständigt, behöver hjälp vid enstaka tillfällen	Genomför helt självständigt, behöver inte hjälp

Vad behöver deltagaren öva på för att kunna genomföra dessa uppgifter självständigt?

Räkna

EX dosera medicin, beräkna matportioner, beräkna tidsåtgång, räkna elever, dosera rengöringsmedel

1	2	3	4	5
Helt beroende av stöd/ hjälp/ instruktioner	Genomför vissa uppgifter självständigt, men behöver oftast hjälp	Genomför flera uppgifter självständigt, behöver hjälp ibland	Genomför merparten av uppgifterna självständigt, behöver hjälp vid enstaka tillfällen	Genomför helt självständigt, behöver inte hjälp

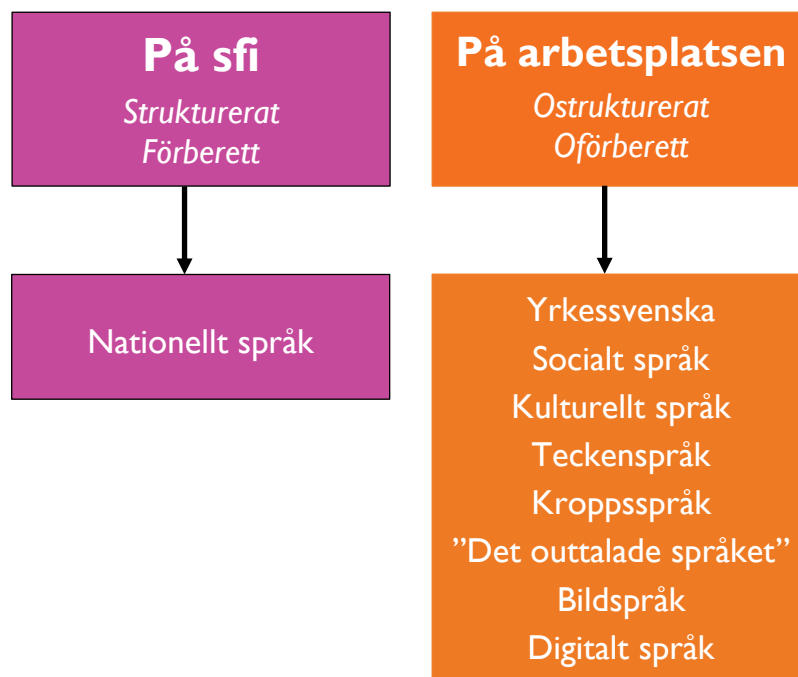
Vad behöver deltagaren öva på för att kunna genomföra dessa uppgifter självständigt?

Självskattning/skattning språkutveckling – förklaring till underlaget och metoden

Målet med praktiken/introduktionen är att nya medarbetaren/praktikanten ska kunna utföra arbetsuppgifterna både *kvalitetssäkert* och *självständigt* för att möjliggöra vikariat och anställning i framtiden.

Förutom en grund i svenska språket, som utrikesfödda får på sfi, behövs även yrkessvenska inom det yrke nya medarbetaren/praktikanten väljer. Därtill kommer en mängd andra indelningar av ett språk, som också behövs för att både definiera och lära sig ett språk.

Projektet Lärande rekrytering har definierat ett språks beståndsdelar på följande sätt:

Genom att definiera det svenska språket på detta sätt, har det underlättat att identifiera de olika språksituationer som kan vara svåra på en praktikplats/introduktion. Under projektets gång har det till exempel kunnat konstateras att ett äldreboende i Piteå har olika kulturella språk på olika våningar. Inget av dem är vare sig rätt eller fel, de är helt enkelt bara olika. Om någon inte har svenska som modersmål är det ytterligare en faktor som försvårar, eftersom de olika typerna av kulturellt språk behöver knytas till de olika våningsplanen på äldreboendet istället för till svenska språket i stort.

Förutsättningar för inläring på sfi eller på arbetsplatsen skiljer sig åt väsentligt. I den vänstra bilden är både eleven (praktikanten) och läraren förberedda på vad som ska tas upp och det är på elevens (praktikantens) kunskapsnivå. I den högra bilden är ingen språksituation förberedd vilket ofta medför stress och press för praktikanten. Det kan också vara lika utmanande att lära sig ett korrekt yrkesspråk som det kan vara att lära sig vad man pratar om kring fikabordet på rasten. Därtill ska nya medarbetaren/praktikanten även lära sig att utföra många nya arbetsuppgifter.

Självskattning/skattning kan knytas ihop med dokumentet *Språksituationer*. Där har nya medarbetaren/praktikanten och handledaren identifierat olika språksituationer som hör ihop med arbetsuppgifter som innebär att praktikanten ska läsa, tala, skriva och räkna.

Projektmedarbetarna har under projektets gång ofta stött på påståendet att *nya medarbetaren/praktikanten inte kan svenska*. Då har vi alltid ställt frågan: ”Vilken del av svenskan är besvärlig för nya medarbetaren/praktikanten? Vad är det som är svårt för nya medarbetaren/praktikanten i språket eller språksituationen?” För att på rätt sätt kunna lösa

svårigheten, är det oerhört viktigt att ringa in vad som utgör hindret. I en dialog är såväl avsändare som mottagare lika betydelsefulla. Har avsändaren själva förstått var problemet finns? För vissa är det svårare att tala än att skriva, för andra är det svårare att läsa än att tala och så vidare. Mycket hänger ihop med nya medarbetarens/praktikantens vana vid studier samt att lära in och använda ett språk på olika sätt.

Därför används detta underlag för självskattning/skattning av språkutveckling – för att hitta besvärliga språksituationer och lösningar till desamma.

Arbetsplatserna och de funktioner som befinner sig runt den nya medarbetaren/praktikanten behöver bli medvetna om samtliga utmaningar som kommer med att lära sig ett nytt språk samtidigt som nya arbetsuppgifter ska läras in.

För att möjliggöra framtida vikariat och/eller anställning för praktikanten, är det även i skattning av språkutveckling nödvändigt att nå upp till 4 eller 5 på skalan. Detta mål ska vara tydligt för alla redan vid start av praktiken och även här ska möjliga insatser och uppgifter anges för att praktikanten ska kunna ta sig till nästa nivå på skalan.

Hur ska denna skattning av språkutveckling användas?

- Hela dokumentet *Skattning språkutveckling* skrivs ut och lämnas till den nya medarbetaren/praktikanten i god tid *innan* skattningen/självskattningen kan göras. Detta för att översättning är nödvändig, och även förståelse för orden och uttrycken, och ofta även den arbetsmässiga kontexten.
- *Skattning språkutveckling* ska användas vid tre tillfällen under praktiktiden; i början, i mitten och i slutet. För att nå förståelse för *vad yrkesrollen kräver och vad arbetsplatsen kräver* är det nödvändigt att inte enbart göra *en* bedömning. Tre skattningar görs för att nya medarbetaren/praktikanten ska få möjlighet att utvecklas och även hinna lära sig vilken nivå av svenska som är nödvändig inom yrkesrollen.
- Den nya medarbetaren/praktikanten och handledaren ska göra detta *samtidigt*, men *inte tillsammans*. Den nya medarbetaren/praktikanten gör en *självskattning* och handledaren gör en *skattning*. Var för sig.
- Under en uppföljning med en stödfunktion går ny medarbetare/praktikant, handledare och stödfunktion tillsammans igenom bägges skattningar.
- Om nya medarbetarens/praktikantens och handledarens skalor vid skattningen ligger långt ifrån varandra, är det *alltid* handledarens skattning som gäller. Det är oerhört viktigt att förtydliga att handledarens skattning utgår från att nya medarbetaren/praktikanten ska ha så mycket kunskap att ett vikariat/en anställning kan vara en möjlighet efter praktikperioden.
- Syftet med *Skattning språkutveckling* och målet med praktiken/introduktionen är alltid att göra det som krävs för att nya medarbetaren/praktikanten ska kunna bli *en potentiell framtida medarbetare*.
- Användandet av *Skattning språkutveckling* ska *aldrig* nyttjas till att slå ned på en ny medarbetare/praktikant – varje skattning ska kunna *motiveras*, både av nya medarbetaren/praktikanten och handledaren. Handledare bör även tänka ut uppgifter/situationer som gör att praktikanten kan ta sig till nästa steg på skalan.
- Vid praktikavslut lämnas ett praktikintyg till praktikanten där sista skattningen av *Språkutveckling* skrivs in.